

Den viktige samtalen: barn og unge

Samtale med barn og unge

Dette er en hjelp til hvordan du kan gjennomføre en samtale med barn og unge om en undring eller bekymring du har.

Rammer rundt samtalen:

Vurder følgende:

- Hvem bør snakke med barnet?
- Når bør samtalen finne sted?
- Hvor er det best at den gjennomføres?
- Hvor lang tid trenger du til å snakke med barnet?

Viktig å tenke på i forberedelsene:

- Hvilke dilemmaer vil barnet stå i? Hvilke negative konsekvenser kan barnet få ved å si noe? Kan det føle på lojalitetskonflikt?
- Vær forberedt på å bli møtt med et vidt spekter av ulike reaksjoner, helt fra lettelse over at temaet blir tatt opp – til fornektelse og sinne.
- Vær oppmerksom på egen forutinntatthet, forsøk å være nøytral.
- Forbered en setning/formulering på det du undrer deg over, og vær klar og tydelig.
- Still åpne spørsmål (se mer på neste side). Avslutt gjerne spørsmålet med «fortell mer om det», «det vil jeg høre mer om», «fortell så godt du kan».
- Tenk gjennom hva du ønsker å oppnå med samtalen.
- Forbered deg også på at målet med samtalen ikke oppfylles. Hva gjør du da?

Viktig å tenke på i samtalen:

- Bruk jeg-form. Unngå formuleringer som at «skolen er bekymret».
- Still åpne spørsmål. Oppmuntre barnet til å fortelle så godt det kan, si at det er de som vet best hvordan de opplever/har det.
- Vær oppmerksom på barnets følelser underveis, og bekreft dette. «Nå ser jeg at du ble litt stille, hva handler det om?» «Nå ser jeg at du gjesper vil du ha en pause?».
- Husk målet med denne samtalen. Kom inn på temaet igjen dersom barnet/ungdommen avsporer mye.
- Ikke lov barnet ting du ikke kan holde, eks. informasjon til foreldre, varslingsplikt, ol.
- Lag avtale med barnet om hva du skal bruke informasjonen til, dersom du skal ta undringen videre. Hva skjer etter denne samtalen?
- Avslutt gjerne samtalen med å si noe positivt om barnet/ungdommen og avslutt samtalen.

Viktig å tenke på etter samtalen:

- Vurder hva du bør/må/kan gjøre med den informasjonen du fikk i samtalen. Hvordan skal du følge opp videre?

Åpne spørsmål i samtaler med barn og unge

Måten du formulerer deg på virker inn på kontakten mellom deg og barnet, og påvirker om barnet forteller fritt eller ikke. For å oppnå *fremmede kommunikasjon*, trenger vi å stille åpne spørsmål.

Åpne spørsmål:

B: *Jeg var helt alene den kvelden, da var jeg veldig redd...*

V: *Fortell meg om det så godt du kan.*

Eks: *Fortell meg mer om det.. Fortell slik at jeg forstår... Beskriv det så godt du kan.. Prøv å forklare...*

B: Pappa var sinna på mamma, han velta stoler og bord..

V: Fortell meg hva som skjedde når pappa velta stoler og bord..

Eks: Hva tenker du da? Hvordan redd blir du? Hvordan vondt er det når det skjer? Du sier ekkelt, hvordan ekkelt?

V: Du sa i stad at du følte at du var trist. Fortell meg mer om det.. Du forteller meg at du ble ertet, fortell meg mer om det slik at jeg forstår. Du fortalte meg at han ristet deg, fortell så godt du kan om det!

Lukkede spørsmål – unngå disse:

JA/NEI-svar:

Kan du fortelle meg litt om det? Kan du fortelle meg litt om deg? Har du lyst til å fortelle meg litt om hvordan du har det? Har du det bra på skolen? Var det gøy i bursdag?

Årsaksorientert:

Hvorfor var pappaen din sinne på mamma? Hvorfor gikk pappaen din ut? Hvorfor slo han?

Vid og generell:

Har det skjedd mange ganger? Er det noen gang noen som har gjort noe vondt mot deg?